

Slim is lokaal en regionaal ondernemerschap als basis zien voor toerisme en recreatie.

Wat er verdiend wordt blijft zoveel mogelijk in Fryslân. Het eigen MKB blijft hierdoor gezond en innoveert. Gastvrijheid is een kernwaarde. Ondernemers zijn mee verantwoordelijk voor de balans tussen hun verdienmodel en de bijdrage aan de ecologie en samenleving.

Ontwikkel arrangementen, verdienmodellen in minder dicht bevolkte gebieden. Daar heeft toerisme en recreatie direct toegevoegde waarde voor de leefbaarheid. Betrek lokale gemeenschappen, cultuur en erfgoed bij het toerisme om unieke en aantrekkelijke bestemmingen te creëren. Zorg voor mooie ontwerpen met ruimtelijke kwaliteit.

Slim is minder energieverbruik en CO₂ uitstoot.

Er zijn slimme vervoerssystemen nodig, hubs die ook toeristische overstapplaatsen zijn en een deel-autosysteem waar toeristen gebruik van kunnen maken. Gezonde keuzen moeten makkelijke keuzen zijn: veel (snel)fiets- en wandelpaden, logische verbindingen en arrangementen. Zorg voor mooie overgangen tussen wonen en natuurbeleving en recreatie.

Neem voor bereikbaarheid het STOMP principe over, waarbij de mens centraal staat. Stappen, Trappen, OV, Mobility as a Service, Prive-auto. In die volgorde. Koppel vervoer algemeen aan vervoer toerisme in de provincie. Richt je vooral op toeristen uit de nabije regio's.

Slim is duurzaam, is toekomstbestendig.

Toerisme en recreatie moeten meer innoveren en - in samenwerking - een innovatief lab zijn voor duurzaam ondernemen. Stimuleer meer aandacht voor de toekomst, hergebruik van circulaire grondstoffen, werken aan nieuwe afvalsystemen, duurzaam onderhoud van wat er is.

Ontwikkel het merk Gastvrij Fryslân als een duurzaamheidsmerk, gekoppeld aan lokale kwaliteiten, kringlopen en voedsel. Bedenk nieuwe concepten, verras!

Slimme groei van toerisme en recreatie in Fryslân, nader toegelicht:

Slim is recreatie en toerisme verbinden met ruimtelijke vraagstukken.

In de schaarse ruimte zijn 'water en bodem sturend'. Op de kaart van Fryslân moet ingetekend worden welke vormen van toerisme en recreatie passend zijn en waarde toevoegen. Stel de grenswaarden van slimme groei vast, voor Fryslân als geheel en voor de verschillende gebiedstypen. Doe dit kwalitatief – met kenmerken – en kwantitatief: werk met data.

De kenmerken van het landschap geven de regionale geschiedenis en verschillen in volksaard weer. Haal dit meer naar boven en voorkom zo uniformiteit en eenzijdigheid. Niet alles kan overal, zeker niet aan de waterkant. Geen grootschalige huisjesparken, maar ook geen camping op elk erf. Verrommeling is dodelijk en bescherming van de groene en blauwe kwaliteit en erfgoed is essentieel. Iedereen moet hiervan kunnen genieten, ook in de toekomst. Zorg voor meer kennis over ruimtelijke ordening in opleidingen en bij ondernemers.

Slim is als het werk gedaan kan worden met voldoende, goed en goed betaald personeel.

Dit vraagt om goed werkgeverschap, toerisme het jaar rond en om 'niet groeien waar geen personeel te vinden is'. Instroom van steeds meer seizoensarbeid met kwaliteitsverlies, afname van de leefbaarheid, gebrek aan onderdak: niet meer doen.

Meer slimme arrangementen en samenwerkingen in en tussen sectoren zijn nodig. Weest strenger op amateurtoerisme. Gastvrijheid is een vak, slechte kwaliteit draagt niet bij aan het imago en een volhoudbare toekomst.

Dit pamflet is opgesteld door de onafhankelijke 'Denktank Slimme Groei';

Martin Boisen
Elke Dens
Geesje Duursma
Gertjan Elzinga
Stefan Hartman

Elizabeth Pilat
Peter de Ruyter
Kees Terwisscha van Scheltinga
Ingrid van de Vegte

Meer inspiratie en mooie voorbeelden elders:

Slimme groei voor een gastvrij Fryslân

Recreatie en toerisme willen Fryslân mooier en beter maken, voor nu en voor de toekomst.

Er is sprake van slimme groei van toerisme en recreatie als er meerwaarde ontstaat in het behouden en versterken van de drie sectoren van **Brede Welvaart**, in samenhang:

Ecologie: beleving van landschap en natuur versterkt betrokkenheid en aandacht voor bodem en ondergrond, kwaliteit van water en biodiversiteit.

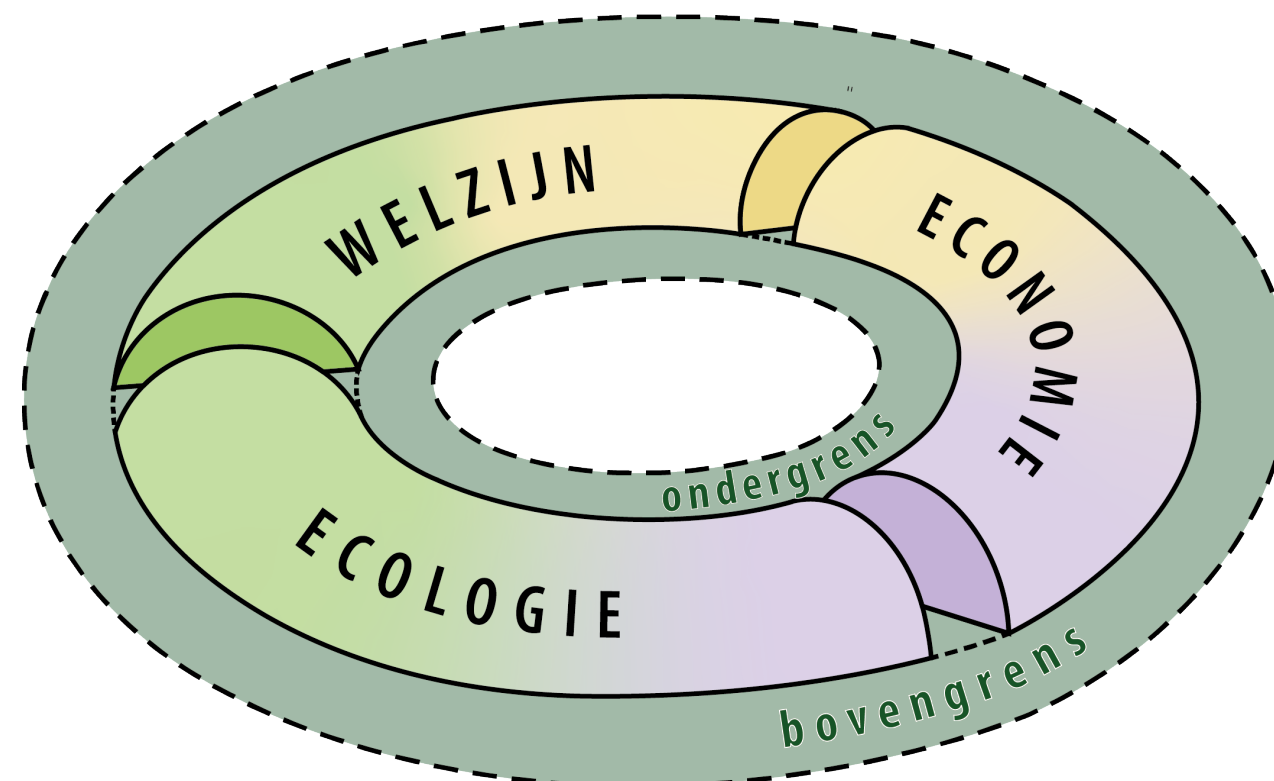
Welzijn: recreëren is belangrijk voor mensen; bewegen, schoonheid en frisse lucht ervaren, samen buiten bezig zijn. Toerisme kan de leefbaarheid in dunbevolkte gebieden versterken.

Economie: gastvrijheid als sector met steeds meer betekenisvolle banen creëert nieuwe verdienmodellen. Hoogwaardig toerisme stimuleert bedrijven en mensen om naar Fryslân te komen en er soms ook te blijven.

De donut; niet te veel en niet te weinig

We laten ons inspireren door het model van de **'Doughnut-economy'** van Kate Raworth. Hierin is sprake van een ondergrens (= te weinig) en een bovengrens (= te veel) van groei en ontwikkeling. Dit verbinden we aan de drie velden van de Brede Welvaart: economie, ecologie en welzijn.

De boven- en ondergrenzen moeten we met elkaar bepalen; voor Fryslân en voor de verschillende regio's in de provincie. Binnen die grenzen is er sprake van slimme groei.

Slimme groei voor een gastvrij Fryslân

De Friese code, vier startvragen bij de ontwikkeling van recreatie en toerisme:

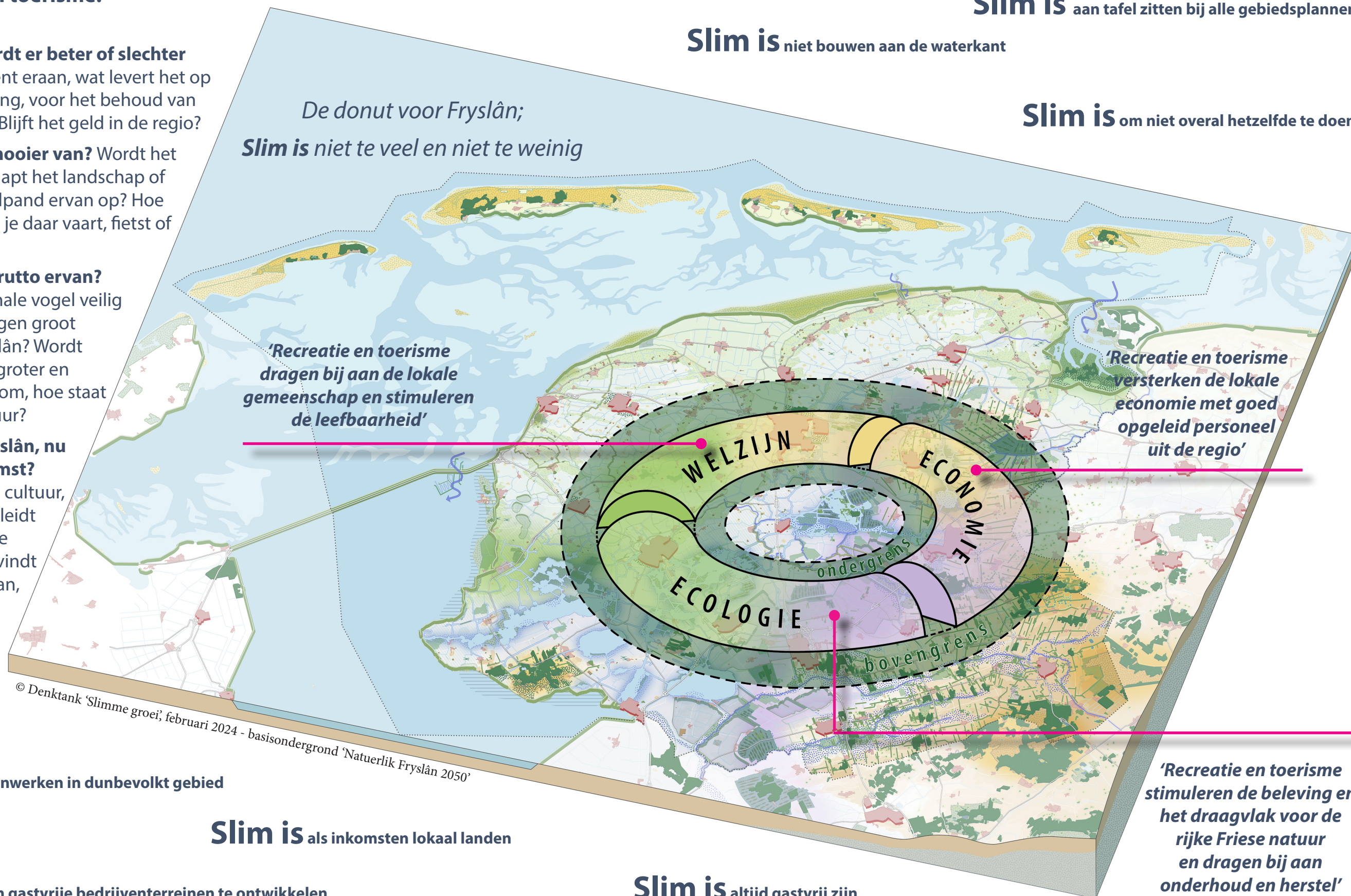
- 1. Wat en wie wordt er beter of slechter van?** Wie verdient eraan, wat levert het op voor de omgeving, voor het behoud van voorzieningen. Blijft het geld in de regio?
- 2. Wat wordt er mooier van?** Wordt het dorp mooier, knapt het landschap of het oude winkelpand ervan op? Hoe ziet het eruit als je daar vaart, fietst of wandelt?
- 3. Wat vindt de grutto ervan?** Kan onze nationale vogel veilig broeden en jongen groot brengen in Fryslân? Wordt zijn leefgebied groter en robuuster? Kortom, hoe staat het met de natuur?
- 4. Past het bij Fryslân, nu en in de toekomst?** Versterkt het de cultuur, de identiteit en leidt het tot passende innovatie? Wat vindt je kleinkind ervan, heeft die er ook plezier van?

Slim is werken met voedsel uit de regio

Slim is aan tafel zitten bij alle gebiedsplannen

Slim is niet bouwen aan de waterkant

Slim is om niet overal hetzelfde te doen

Slim is meer samenwerken in dunbevolkt gebied

Slim is als inkomsten lokaal landen

Slim is om gastvrije bedrijventerreinen te ontwikkelen

Slim is altijd gastvrij zijn